

PUNCTE DE REPER ÎN ACTIVITATEA DE DOCUMENTARE A SECRETARILOR LITERARI

Prezența activă în laboratorul de creație al teatrului este una din sarcinile de bază ale secretarului literar și ale colaboratorilor săi. Alături de promovarea dramaturgiei originale, documentarea în problemele de repertoriu și în problemele de creație pe care le ridică fiecare spectacol al teatrului este un important aspect al activității secretariatelor literare. Felul în care se desfășoară munca de documentare trebuie să oglindească atât justa orientare ideologică a secretariatelor literare, cât și temeinica lor pregătire de specialitate. Cerințele oamenilor noștri de teatru în ceea ce privește documentarea riguroasă în problemele de creație au crescut foarte mult, iar secretarii literari trebuie să fie pe deplin conștienți de faptul că sînt datori să le împlinească, să nu rămînă în urmă față de exigențele întocmirii și realizării repertoriului, în condițiile actualei etape de dezvoltare a artei noastre teatrale. Ei trebuie să înțeleagă că vremea cînd mulți dintre actori se mulțumeau cu lectura piesei — și unii dintre ei chiar numai cu aceea a rolului respectiv — a trecut de mult, că astăzi documentarea nu mai este considerată o „erezie artistică“, ci, dimpotrivă, o necesitate. Și dacă în cadrul secretariatelor literare ale onora din teatrele noastre s-au făcut progrese în această privință, multe din secretariatele literare ale teatrelor noastre nu înțeleg pe deplin importanța acestei îndatoriri.

Studiul în vederea propunerilor de repertoriu trebuie să constituie o preocupare permanentă a secretarului literar, căci numai astfel se poate înlătura improvizația. Dar multe secretariate literare înțeleg să se preocupe, în legătură cu propunerile de repertoriu, numai cu două, trei săptămîni înainte de termen, ca și cum aceasta ar fi o muncă „de sezon“, iar unele numai atunci cînd data trimerii propunerilor de repertoriu s-a apropiat sau chiar... a trecut! Căci, altfel, cum să ne explicăm revenirile unor teatre asupra repertoriului fixat la începutul stagiunii, cererile de înlocuire a unei piese prin alta, pe motiv că pentru prima nu au cutare sau cutare interpret, adică de fapt pentru motivul că piesele respective au fost propuse fără a fi studiate, și aceasta chiar în cazul pieselor clasice, care ar fi putut să fie cercetate din timp și pe îndelete (Teatrul de Stat din Timișoara, Teatrul „C. Nottara“, Teatrul de Stat din Oradea, Teatrul Tineretului).

În colecția „Fondului literar“ au fost publicate, tocmai pentru a se înlesni studierea pieselor în vederea includerii lor în repertoriu, peste o sută de piese romînești, lucrări din dramaturgia universală și cea contemporană — din care foarte multe nu au fost încă reprezentate — și, cu toate acestea, se întîmplă foarte des ca trei sau patru teatre „să se bată“ pentru o aceeași piesă, despre care au „auzit“ că ar fi foarte bună și mai ales că ar fi potrivită cu „profilul“ teatrului respectiv; de unde, desigur, s-ar putea deduce că profilul acestor teatre este același, chiar cînd el ar trebui să fie diferit. Și în acest timp, piesele puse la dispoziția teatrelor prin colecția amintită zac probabil prin bibliotecile secretariatelor literare.

Un al doilea aspect important al muncii de documentare îl constituie pregătirea materialului de specialitate în legătură cu piesele care urmează să intre în repetiție; secretariatele literare sînt datoare să înlesnească munca de documen-

tare a regizorilor, a actorilor și a pictorilor-scenografi, punându-le la dispoziție bibliografiile precise și accesibile, procurându-le articolele, studiile sau monografiile despre piesa respectivă, să se îngrijească de traducerea unor materiale importante pentru interpretarea textului respectiv, să procure date, fotografiile, schițe de decor, în legătură cu montările altor teatre, ale piesei care urmează să intre în repetiție etc. Acest material nu trebuie adunat la întâmplare, ci pe baza unei juste orientări în problemele spectacolului respectiv, rostul lui fiind să înlesnească regizorului și întregului colectiv, cristalizarea viziunii regizorale și a interpretării rolurilor. La primele repetiții la masă, ca și pe parcursul repetițiilor, secretarul literar trebuie să dezbată, împreună cu regizorul și actorii, problemele spectacolului în legătură mai ales cu justa înțelegere a textului. Firește că aceasta nu înseamnă deloc că secretarul literar trebuie să se substituie directorului de scenă, să elaboreze concepția regizorală, căci se întâmplă și astfel. Dar sînt cazuri cînd secretarul literar lasă pe seama directorului de scenă nu numai concepția regizorală, dar chiar și documentarea propriu-zisă, socotind că nu-i revine nici o sarcină și nici o răspundere în ce privește justa înțelegere a textului și a modului în care problemele piesei sînt reflectate în spectacol.

Cum altfel, decît printr-o absență a secretarului literar din laboratorul de creație al teatrului, se poate întîmpla ca în unele spectacole clasice să se vădească lipsuri serioase, legate de înțelegerea greșită a tematicii piesei, de acceptarea unor interpretări depășite și de ignorarea contribuțiilor critice și a unor experiențe scenice noi, care fără îndoială ar fi ajutat regia să se orienteze mai temeinic în problemele spectacolelor respective (*Hamlet* — Teatrul Municipal; *Hamlet* — Teatrul Maghiar de Stat din Satu Mare; *Maria Stuart* — Teatrul de Stat din Sibiu și Teatrul Național din Cluj).

În sfîrșit, este de dorit de asemenea ca, după fiecare premieră, secretariatul teatrului să întocmească un dosar documentar care să cuprindă textul piesei, caietul de regie, schițele de decor, materialul tradus, fotografiile și cronicile apărute în presă, pentru a fi păstrat în biblioteca documentară a teatrului. Existența unei asemenea arhive documentare este de mare însemnătate, atît pentru schimbul de experiență între teatre, cît și pentru a putea sluji cercetătorilor care studiază dezvoltarea mișcării noastre teatrale.

De asemenea, unele teatre se mulțumesc să aștepte trimiterea unor piese noi fără a porni ele în căutarea acestora. Secretariatul literar are datoria de a găsi și studia acele piese care corespund profilului și posibilităților teatrului respectiv, acele piese care să pună sarcini noi colectivului și să-i dea posibilitatea de a aduce aspecte inedite de viață și de cultură în fața publicului.

